

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4:50 fil.

Pentru străinătate:
Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sămbăta.

Dr. Valeriu Traian Frențiu.

— Noul Episcop al Lugojului. —

Dieceza, de Dumnezeu păzită a Lugojului, după o văduvie scurtă, îmbracă iarăș haina sărbătorească, împlinindu-i-se visul, ce-l aștepta.

În vremile extreme de grele, prin cari trecem, turma cuvântătoare nu putea fi lipsită, pe interval mai îndelungat, de brațul ocrotitor al Păstorului, care să o călăuzească cu mână tare și cu braț înalt, și să-și pună și sufletul pentru ea, în caz de lipsă.

Din seria luminoasă a preoției noastre cu înalte pregătiri și aptitudini teologice, factorii dătători de ton și-au ales pentru acest post înalt pe Sfinția Sa vicarul din Hațeg Dr. Valeriu Traian Frențiu, azi Ilustritatea Sa, denumitul *Episcop Valeriu* al Lugojului.

În fața acestui fapt accompli, privim cu deplină dragoste și încredere la modestul vicar al Hațegului, coborând treptele acestei dignități, pentru a urca altele mai înalte și mai strălucite.

În plenitudinea forței de muncă și entuziasm, noul Episcop, odraslă de preot și bănațan de baștină, va duce cu sine pe tronul arhieresc zelul pentru biserică, ce l-a dovedit cu atâtea ocazii, în munca lui desinteresată de propovăduitor al cuvântului dumnezeesc, în misiunile populare, la cari a luat parte cu atâtea însuflețire.

Va duce cu sine, sub strălucirea coroanei de Arhiepiscop, dragostea pentru cultul dumnezeesc, pentru podoaba sfințelor lui Dumnezeu bisericești, pentru necesitățile de multe feluri ale turmei cuvântătoare, ce așteaptă hrana sufletească cu atâtea dor — și hrana întârzie să vină.

Va aduce cu sine, sub cărja într'aurită ce o ia în mână, dragostea pentru *neamul românesc*, care l-a crescut și care îl vede astăzi înălțat între cei dintâi propovăduitori ai lui. Din înălțimea tronului arhieresc i-se va deschide o perspectivă neasămănat mai vastă; va avea tot mai multe prilejuri, să cunoască rănilile multe și grele, din cari sângează acest neam bun și nenorocit; va avea ocazie să pipăie aceste rane dureroase și va trebui să-și rumpă bucăți din haina lui de arhiepiscop, ca să lege aceste rane, atât de multe și atât de grave...

Va duce cu sine dragostea pentru școlile noastre, ale cărei temelii se clatină și ale căror pereți se surpă. Crescut la sinul ocrotitor al școlilor noastre din Blaj, din cea mai fragedă vârstă, noul Arhiepiscop nu-și va uita nici odată de învățăturile ce le-a auzit aici. Va ști să aducă jertfe cât de mari, pentru a susține și a ridica nivelul școlilor de sub păstoria Lui, ocrotind sub scutul sfânt al bisericii această neprețuită comoară a oricărui neam cu aspirații de viitor.

Va duce cu sine dragostea pentru preoțimea de sub oblăduirea Lui. Ca fiu de preot, cunoaște în deajuns multe năcazuri, cu cari are să lupte păstoria noastră sufletești — și le cunoaște din praxa Lui pastorală. Va ști deci să întindă mână de ajutor tuturor fraților în Hristos, cari muncesc în viața Domnului, îndemnându-i cu graiul și *cu fapta*, să nu lincezească în misiunea lor apostolică, de a ridica din ce în ce mai mult spre idealul binelui, al frumosului și al adevărului, ce abia au început a-și deschide

ochii cum se cade, pentru contemplarea acestui ideal sublim.

Și, purcezând pe aceste cărări, va pași pe urmele glorioase ale înaintașilor Arhieriei, adăugând o cărămidă mai mult, la măreața clădire, pe frontispiciul căreia generațiile viitoare vor scrie, cu litere de pară: „Mărirea Sionului românesc“.

*

Aceste sunt cuvintele, cu cari salutăm pe noul Arhiepiscop, în clipele când urcă treptele de aur, ce duc la înălțimi.

Dorim, din tot sufletul, noului Arhiepiscop — care ne e tovarăș de gânduri și de prietinie — ca Dumnezeu să-i dea putere deplină și energie de Apostol, pentru cariera strălucită și grea, ce i-se deschide, la o vârstă așa de frumoasă, îndreptățindu-ne la cele mai frumoase nădejdi.

Întru mulți ani, Dispunătorule!

*

Autograful preainalt e de următorii cuprins:

La propunerea ministrului meu maghiar de culte și instrucția publică numesc pe vicariul episcopesc Dr. Valer Traian Frențiu de episcop gr. cat. de Lugoj.

Dat la Budapesta 12 Noemvrie 1912

Francisc Iosif

Conte Ioan Zichy

*

Date biografice.

Dr. Valeriu Frențiu s'a născut la 1875 în Reșița. Tatăl său a fost paroh și asesor econsistorial. Școlile elementare le-a terminat în Reșița, gimnaziul în Felegyháza și Blaj, Teologia la universitatea din Budapesta, doctoratul în Augustineul din Viena.

A fost practicant în curtea din Lugoj, ca atare hirotonit în 20 Sept. 1898 prin I. P. Episcopul Radu.

7t In Viena pe lângă studiu, a început o activitate pastorală, a celebrat în fiecare zi în biserică gr.-cat. S. Barbara, a mărturisit pe mulți, cari în vremea de 20—25 ani nu s'au mărturisit. Pe atunci, nefiind acolo preot militar — a luat asupra sa și aceasta sarcină, a ținut prelegeri religioase, predici pentru ostașii români la număr 500—1000. — Pentru acestea servii nu avea plată ci numai mângâierea sufletească, când câte un ostaș cerea să fie „Dienstrej“ și venia să se mărturisiască și cuminece, sau când se întorcea câte unul, care mai înainte nici nu voia să știe de datorințele creștinești. După promovarea de doctor în 29 Aprilie 1902 — s'a rentors la Lugoj, unde a fost numit arhivar, bibliotecar și vicenotar. În 1903 a fost designat de paroh și protopop al Orăștiei.

Tot atunci i-se încredințase arangirea sub tipar a șematismului istoric și mutarea bibliotecii și arhivului diecezan în aripa nou zidită a reședinței. În 2 Apr. 1904 a fost instalat în Orăștie. În 20 Dec. a aceluiași an a început misiuni populare în Cluj, apoi în Orăștie, cari au fost cele dintâi în dieceza Lugojului, apoi a mai ținut și în alte parohii din districtul Orăștiei, Hațegului, Timișoarei și al Jiului. Un an a administrat și districtul Babolnei în care timp s'a zidit biserică nouă din Saracsău. Pentru zidirea bisericii din Orăștie a adunat timpul păstoririi sale 10.000 cor., care zidire nu a putut-o duce la îndeplinire, fiind denumit în 16 Martie 1912 de vicar foraneu episcopesc, protopop și paroh al Hațegului. Aici în timpul acesta scurt, de vre-o câteva luni, a pus deja la cale zi-

direa alor 6 biserici nouă și 3 case parohiale. Fiind reorganizat Ordul Stântului Vasile cel Mare la Mănăstirea Prislopului, de lângă Hațeg, el a adunat aci preoții la exerciții spirituale, însuflând o nouă viață în această instituție sacră, ce părea a fi menită distrugerii.

*

Vestea numirii sale de Episcop a făcut cea mai bună impresie în întreaga dieceză, fiind generală convicțiunea, că în conducerea turmei sale va păși pe urmele marelui său antecesor Ilustr. Sa Episcopul Vasile al Gherlei.

Parohia română gr.-cat. din Lugoj luând știre despre numirea prea grațioasă a P. S. Sale Dlui Dr. Valeriu Frențiu de Episcop al Lugojului, prin sunetele clopotelor între salve de treascuri, a dat expresiune bucuriei.

După executarea Bullei „Christifideles graeci“.

Toți pașii întreprinși, toate rugări-protestele ridicate de Arhieriei noștri împotriva rumperei mai multor zeci de parohii din corpul provinciei noastre metropolitane, memorialul meetingului frumos dela Alba-Iulia, mulțimea protestelor și a plângerilor trimise de către parohiile acum dismembrate, nenumărați articoli și câte alte alergări, capacitări și informații necunoscute... toate au rămas fără rezultatul dorit, neponderând acolo, unde credeam și

speram, că vor fi luate în dreaptă și părintească considerație.

Bulla »Christifideles graeci« este executată. Temerile, că se va descărca furtuna, acum s'au schimbat în dureri mari, fiind năcazul asupra noastră și apăsându-ne fără leac de milă. Nu desperăm însă, fiindcă știm, că mai multe parohii rutene incorporate odată la provincia noastră metropolitană în decursul timpului pentru multele lor cereri au fost dismembrate.

Știm, că suntem bătuți, dar simțim că nu ne sunt eshauriate puterile și însuflețirea trebuincioasă pentru o luptă, purtată în alvia croită de principiile morale, în scopul îndreptării unui lucru, care poate să întrunească condițiile legalității, dar nu și ale adevărului. Ne doare mult situația primejdioasă, în care ne aflăm, dar nici nu urfăm, nici nu blăstămăm pe cari ne-au creat-o, cu atât mai puțin ne ocupăm cu gândul de a părăsi nea, unde ne-am nutrit în trecut cu atâtea bunătăți și unde credem, că și în viitor vom afla mântuire nu numai pentru sufletele noastre, ci și pentru ființa noastră etnică.

Tot ce a venit asupra noastră, nu e decât o grea ispită. Avem însă deplină încredere în adevărul cuvintelor sf. Pavel: »credincios este Dumnezeu, carele nu va lăsa pe voi să vă ispițiți mai mult decât puteți, ci împreună cu ispita va face și sfârșitul, că să o puteți voi suferi« (I. Cor. 10, 13), și nu ne indoim în învățatura sf. Petru: »Știe Domnul pe cei credincioși a-i izbăvi de ispită, iar pe cei nedrepti la ziua judecării a-i păzi, ca să se muncească« (II. Petru 2, 9).

Lucrul cel dintâi și de mai mare

FOIȚA.

De ce?!...

Pe'nțins de zare amortită
Adoarme codru sub un nor,
Sub cer useat de foc ce pare
O — enormă boltă de ... cuptor...

... Pe alb întins de drum de țară
Din fund de-albastru să'desprind
Și crește într'una două umbre,
Încet ... trudit prin colb plutind...

... Pe-o cruce'n margine de cale
În umbra moart'ă unui tei,
Un biet Isus își dă suflarea
Să scape-o lume de ... mișei...

... La cruce'n umbră doi tovarăși
Ajung acum și țin popas,
Întins îndată adoarme unul
Pe gânduri cel'alt a rămas...

Pe-acelaș drum pustiu ... departe...
S'apropie'n goană un car...
Ajuns la cruce se oprește,
La cunoscutul .. și ... dispar...

Și'n urmă singur ars de soare,
Târziu ... de umbră lușelat...
Trezit, privește'n jur drumetul
... Și-o jale-i chipul lui brăzdat...

Cu ochi streini privește crucea
Iși ia toiagul lăcrământ,
Căci simte'n el cum sapă vagul...
... O lume'ntreagă distrugând...

Și pleacă singur mai departe,
E înghițit de-aceleași zări...
... De ce atâtea zid de gheață
Pe'ngustu aceleiaș Cărări?!...

Adrian Galgoși Stagon,
stud. abs.

„Ave Maria“.

După F. X. Wetzel. Trad. de I. Belu.

I. Născătoare de Dumnezeu Fecioară Bucură-te Marie!

De douăzeci de veacuri răsună de pe buzele creștinilor cuvintele: „Bucură-te Marie“, și va răsuna totdeauna până când va fi creștin, care va fi în stare să vorbească și vecinic va răsuna salutarea aceasta chiar și în patria sufletelor fericite. Aceasta e salutarea cea mai frumoasă și mai măreață ce se dă P. C. Vergure, pentru că prin tinerul e adusă dela însuș Dumnezeu.

Patru mii de ani plini de vaiete, întristare și întunerie au trecut peste lume până când s'a coborât trimisul ceresc pe pământ. Dar despre sosirea acestui sol a știut numai un singur suflet, și acest suflet a fost săraca și umilita Fecioară din Nazaretul Iudeei. Născută din obârșie regească trăia retrasă în singurătatea sa. Și ce i-a spus trimisul ceresc? I-a zis „Bucură-te ceea ce ești plină de dar Marie! Domnul este cu tine, binecuvântată ești tu între muieri!“ Maria s'a spăimântat și mirată s'a întrebat ce salutare se fie aceasta? Dar i-a zis îngerul: „Nu te teme Marie, că ai aflat har înaintea lui Dumnezeu. Iată în pântecul vei lua și vei naște fiu, și vei chema numele lui Isus. El va fi mare, și fiul celui Prealalt se va chema. Și Dumnezeu îi va da lui scaunul lui David a tătăne-său și va împărăți în veac peste casa lui Iacob, și împărăția lui nu va avea sfârșit“. La întrebarea Maria pe înger: „Cum va fi mie acestea de oarece eu nu știu de bărbat?“ Și i-a răspuns îngerul zicând: „Spiritul Sfânt se va coborî peste tine și puterea celui Prealalt te va umbri și pentru aceea și sfântul ce se va naște din tine fiul lui Dumnezeu se va chema“. Apoi i-a zis Maria: „Iată eu servitoarea lui Dumnezeu fie mie după cuvântul tău“. După acestea s'a depărtat îngerul. Nu peste mult a cercetat Maria pe rudenia sa Elisabeta. Când a văzut-o Elisabeta și i-a auzit salutarea umplându-se de spirit sfânt

importantă este, să ne întărim mâinile slăbite și genunchile slăbănogă cu vie credință (Ev. 12, 12) și să ne îmbrăcăm „cu toate armele lui Dumnezeu, că nu ne este nouă lupta împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva căpeteniilor și a domniilor și asupra stăpânilor întunerecului veacului acestuia” (Ef. 6, 11—12).

Tertulian spunea: »dacă amenință primejdie, fiecare cetățean e dator să prindă arma»; în cazul acesta noi suntem datori a prinde *arma credinței* pentru apărarea libertății, a cinstei și a măririi bisericii noastre iubite. Să privim cu curaj neînfricat în fața aceloră, cari vreau să ne ia trupul, cași în fața aceloră, cari umblă după sufletul nostru, datori fiind a ne lupta „după lege” și a ne apăra atât sângele cât și sufletul.

Trebuie lucrat, ca fiecare credincios din provincia metropolitană, care a ajuns la uzul rațiunii, să cunoască chestiunea și pericolul, ce ne amenință, apoi să se roage zilnic, ori cât de puțin, pentru scăparea celor ruși delă sânul neamului nostru. Rugăciunea va deștepta interesul viu al tuturor față de cauză și va desvolta în toate inimile iubirea de biserică și neam.

Apostolia aceasta mare a rugăciunii va turna mângâiere, curaj și nădejdi calde în aceia, cari în prezent sufer mai mult, știind ei, că până și băieții se interesează de soarta lor, va aduce *binecuvântarea cerului asupra cuvintelor*, ce se vor rosti în favorul lor, cum și *asupra tuturor faptelor*, ce se vor întreprinde, pentru că acelea să aibă rezultatul intenționat și dorit. Rugăciunea ieșită din sute de mii

suflete ne va întări puterile, ne va înmulți energiile și ne va povățui la o viață așa de frumoasă și de virtuasă încât fiecare va simți în inima sa o sfântă mândrie pentru motivul, că aparține bisericii și neamului nostru.

Nu-i deajuns să lupte numai episcopii, nu-i suficientă nici lupta tuturor preoților și a câtorva laici, ci fiecare credincios instruit de preot de tată, de mamă, frate, prietin, de vecin etc. trebuie să facă ce poate, — și cine nu să poate ruga pentru cei din nefericire? Abună seamă, că Dumnezeu așteaptă cu bogăția darurilor sale lupta noastră a tuturoră. Nici nu se poate altcum.

Iată ce scrie episcopul Teodoret: »Oare comandantul bun numai singur se luptă împotriva inamicului, — singur frânge puterea aceluia și-i nimicește ordinea? Nu duce și ostașii cu sine, nu-i regulează, ordonează, nu-i îndeamnă la luptă intențită și nu se luptă împreună cu ei împotriva oastei dușmane? — Da, aceasta trebuie să o facă, fiindcă chemarea conducătorului nu e, ca numai el să iese pe arena de luptă, iar pe ostași să-i lase, să trândăviască și să doarmă, ci e necesar să fie cu ei, să-i însuflească și îndemne, ca fiecare să rămână la postul său și să susțină ordinea și curajul chiar și în cursul celui mai înverșunat atac. Aceasta e chemarea și a servitorului bisericii. Și el trebuie să zică tuturor cu Apostolatul: luați pavaza credinței ... îmbrăcați-vă cu platoșa dreptății și vă încingeți cu adevărul“.

Ar fi o adevărată nefericire, dacă în afacerea aceasta și spirituală și

corporală, și bisericească și națională, n'am înțelege și aplica învățătura: rugăciunea scapă popoarele de indiferentism, destrăbălare, de demoralizare și de nimicire.

E timpul suprem, să mai începem și altcum, decum am tot început în trecut; să începem cu apostolia rugăciunii, carea să fie sarea în toate acțiunilor noastre de salvare!

Conflictul cu Sârbia. Austro-Ungaria și-a precizat punctul său de vedere cu privire la cuceririle sârbești, zicând că pe Sârbia nu o lasă la marea Adriatică nici la un caz și ține la independența Albaniei. Sârbia la veto Austro-Ungariei a răspuns, că nu se pune încă în pertractări, până-ce nu se sfârșește războiul balcanic. Ai noștri au pretins, ca se răspundă în merit îndată — Sârbia însă a tăcut. În sfârșit au tăcut și ai noștri. Sârbia a ocupat intraceea Durazzoul la marea Adriatică și și-a văzut de afaceri. Ai noștri — ce eră să facă — s'au învoit la urma urmelor, ca interesele monarhiei să le apere puterile în viitoarea conferență europeană. Foile maghiare sunt consternate de aceasta derută a diplomației monarhiei Austro-Ungare. Az „Est” scrie: „Acum iară ne-a ajuns diplomația o înfrângere rușinoasă (dela jertfirea statului-quo, oare aceasta a căta e?) pentru-că suntem constrinși a ne supune unei conferențe internaționale, care așa ne va cita înaintea ei, ca pe niște acușați. Vedeti cum în urma multelor înfrângeri a diplomației noastre, Monarhia și-a pierdut ori-ce prestigiu numai în fața marilor puteri, dar și în Balcani. Situația noastră de protectori, dată de împrejurări geografice și culturale, e isprăvită. Cei din Balcani fluera la ale

a grăit: „Binecuvântată ești tu între muieri, și binecuvântat este rodul pântecelui tău. — De unde mie aceasta, ca se vină maica Domnului meu la mine?” Și atunci a rostit Maria cuvintele admirabile, cari vor răsună veacuri dearândul: „Mărește suflete al meu pe Domnul și s'a bucurat spiritul meu de Dumnezeu mântuitorul meu; că a căutat spre umilința servitoarei sale, că iată de acum mă vor ferici toate neamurile“.

Astfel le aflăm acestea în cartea cârtilor, în S. Scriptură. Din încredințarea celui Preatnalt se coboară arhangelul Gavril în căsuța Vergurei și o încunoștințează despre tainica veste cerească, că ea va deveni mama lui Dumnezeu. Inus Dumnezeu o cinstește și o salută prin trimisul său, pe cea mai curată dintre fecioare. Și mama înaintemergătorului lui Hristos, Elisabeta tot în urma șoptelor Dumnezești o numește pe rudenia sa „cu dar dăruită”: „Binecuvântată ești tu între muieri, și binecuvântat este rodul pântecelui tău“. Astfel dacă inus Dumnezeu a cinstit-o și a salutat-o pe Maria prin ingerul său, cum ar putea fi oprit creștinilor se onoreze și se o saluțe pe Mama lui Dumnezeu? Au doară nu inusa Maria a profetizat despre sine zicând: „De acum mă vor ferici toate neamurile”? Și vedem, că profeția aceasta se împlinește în biserică catolică. Și nu poate fi vorbă de creștinătate adevărată și deplină, unde nu se vede plinirea acestei profeții.

„Ave Maria” — „Bucură-te Marie!”
Cu acestea cuvinte cerești e salutată fericita Fecioară zilnic de lumea creștină. „Ave” e cuvânt jidovesc înșămând „Bucură-te” iar lângă acesta rostim cuvântul „Maria”, care în limba hebraică are înșămătate de „luceaful mării”, care nume se potrivește cu adevărat P. C. Vergure.

Deci să cădem și noi înaintea ei salutându-o cu cuvintele ingerului, și zicându-i:

*Crăiasă alegându-te
Ingenunchem rugându-te,
Inalță-ne, ne mântue
Din valul ce ne băntue,
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea și adorată
Asupra-ne coboară,
O Maică Precurată
Și pururea Fecioară,
Marie.*

*Noi, ce din mila sfântului
Facem umbră pământului
Rugămu-ne îndurărilor
„Luceafărului mării”.
Ascultă a noastre plângeri,
Regină peste ingeri,
Din neguri te arată,
Lumină dulce clară,
O, Maică Precurată
Și pururca Mecioară
Marie!*

„Bucură-te Marie”. Se rostim zilnic salutarea aceasta, cu încrederea aproape copilăriească a Italianilor și a Spaniolilor. Poate aceasta pentru unii va fi greu de înțeles necunoscând spirul adânc religios al acestor popoare și zelul lor întru adorarea lui Dumnezeu și întru onorarea sfinților. Poate în lumea întreagă nu sunt ridicate în onoarea Mariei atâtea sanctuare, ca în acestea două țări. Și în Spania sunt — cei drept — necredincioși și zeflernitori a tot ce-i sfânt, dar nici aceștia nu cutează a batjocori pe Sfânta Fecioară. Și poate, că P. C. V. e cauză, că femeile se bucură de o cinste atât de mare, mai ales în părțile nordice ale Spaniei.

Prin Italia, chiar și exteriorul caselor e împodobit cu icoane de ale Madoanei, în fața cărora nu odată arde icoana ziua-noaptea; iar în Venetia găsim chipul Mariei chiar și pe stâlpii câmpilor. Reintorcându-se luntrașii acasă, se opresc înaintea acestor icoane și cântă, apoi rostesc câte o „Născătoare de Dumnezeu” și dupăce încununează icoana cu flori, aprind lămpile. Am văzut adeseori, cum femei, copii și bărbați ingenunchiau împreună în fața icoanei ori statuiei Mariei și își descoperiau înaintea ei toate năcazurile familiare, dorințele și speranțele lor, și-au destăinuit nedumeririle, s'au rugat cu dragoste înfiăcărată și credință tare sărutând între lacrimi icoana. Iar depărtându-să strigau „Addio Madre di Dio, addio

noastre și cuvântul nostru nici înarmați până în dinți nu va mai avea pondă.

Ca să fie mai caracteristică situația și să ne formăm o idee și despre grandomania diplomației Austro-Ungare, reproducem din interviul d-lui Marghiloman: „Pe timpul izbucnirii conflictului vamal cu Sârbia, eram tocmăi în Viena, zice d. Marghiloman. Am zis cătră contele Goluchovski, care m'a primit: Uite Es'celentissime la sârmanii de sârbi! Mor de foame și nu voesc altceva, decât să trăească. De ce nu îngăduie Austro Ungaria, ca ei să-și desvolte esportul de porci? Doară e în interesul Monarchiei, ca în Sud să aibă o Sârbie îndestulată? Contele Goluchovszky a zis, cu un gest disprețuitor: *Hii pe pace! Pentru sârbi țin gatu două diviziuni* în totdeauna!

Cum s'a schimbat lumea de atunci!

Sufragiul universal. Guvernul Lukács va prezenta în curând proiectul de lege despre sufragiul universal în dietă. Az Est e informat, că guvernul a stabilit dreptul de vot numai pentru aceia, cari au absolvat *șasă clase elementare și trei clase a școlii de repetiție*. Așadara români și ceilalți, vă puneți pofta în cuiu cu sufragiul universal și mai așteptați ceva bine dela astfel de oameni.

Reforma legii penziunilor. Guvernul desbăte o lege nouă despre sporirea penziunilor funcționarilor săi. Legea e se înțalege o ispravă nouă pusă în serviciul funcționarilor statului, toți șampionii statului național și în mare parte oameni de viță. Despre bieții noștri învățatori, cari au fost penzionați după 1883 și 1893 cu dea sila, pentru necunoașterea limbii ungurești, nu e nici pomână în proiectul nou. Ei vor trebui să tănjască și de acum încolo cu 100 și 120 fl. penzioane anuală — până ce moartea îi va scăpa unul după altul de viața această ticăloasă. Ca să se știe și așa, cât de dulce mamă e țara aceasta pentru toți.

So bene, che Tu pregerai per me, spero tutto“. Rămas bun Maică al lui Dumnezeu rămas bun! Știu sigur că te vei ruga pentru mine; tot binele dela tine îl sperez“.

Și inima vestitului misionar iezuit *Petru Roh* de asemenea iubire și adorație copilărească a fost cuprinsă. În predicile sale rostite prin orașele mai mari ale Germaniei totdeauna vorbe despre Maria cu iubirea și gingășia cea mai sfântă. Când auzea cântări în onoarea P. C. V. i-se umpleau deja la început ochii de lacrimi. Cu puțin înainte de moarte a zis cătră un prieten de al său: „Inchipueți numai, am trecut peste 60 de ani, și cu toate acestea zilnic am lipsă de o mamă bună, fără de care nici nu aș putea trăi“ următoarele cuvinte stau pe pagina primă a ziarului său: „Mariam invoca et ama usque in finem et salvus eris“ — „Chiamă-o pe Maria intru ajutor și iubeste-o până la moarte și te vei mântui“.

Nici nu a rămas nerăsplătită iubirea

Corespondințe.

Pentru cultura poporului.

În lunile de vară mi-s'a pus la dispoziție din partea despărțământului Blaj a „Asociațiunii“ un schiopticon cu chipuri luate din viața D-lui Isus și Alcoolismul după Dr. Fűöp Stein. Indemnat de cuvintele unui bărbat politic polon — a cărui nume mia scăpat din minte și de lupta ce o dau alte neamuri, ca și ele să stee pe aceeași treaptă de cultură am pornit la drum să dau din știința câștigată pe băncile școlii și țaranului nostru. Prima conferință am ținut-o în comuna natală, *Chiciud* comună curat românească cu oameni ce să știu în sufieți pentru biserică și școală. Nu de mult și-au edificat o biserică, care ar putea face fală ori cărei comuni. Din banii câștigați pe ogoarele domnești în arșita soarelui înainte de asta cu 2 ani și-au ridicat o școală, după recerințele timpului. Era o vreme cu 20—25 ani înainte când din curtea fiecărui țaran eșau boi frumoși impodobiți cu cănaci azi din o mie și ceva locuitori abia mai sunt vre-o doi cari au păstrat din agonisala părinților un car cu 2 boi o vacă în colo sărăcie. Pe lângă nobilul și frumosul sentiment de a da totul pentru biserică și școală, s'a încuibat și aici ca în cele mai multe comune de pe câmpie patina oarbă a beției care toate le mână pe gârlă. La conferință se adunase popor destul, dar ca prima de acest fel a fost cam puțin succesă. Au participat și câteva familii maghiare între cari țin se amintesc pe inspectorul școlar din comitatul Bistrița-Năsăud; Gálffy Lajos. Aveam de gând ca întreagă suma încasată se o donez pentru bisericile mai tare nimicite de vânt; am și donat o parte pentru bis. din Orosfaia.

Primul sat din vecinătate necruțat de

aceasta, din partea mamei cerești, căci i-a mijlocit o mulțime de grații și ajutoare, și l'a păzit de toate primejdiiile. Odată se re-intoarcea cu acceleratul dela misiunile ținute la Hochheimden din Nassan. În tren tocmăi își făcea rugăciunile inseratului și când a rostit cuvintele: „Iată Maria a fost nădejdea noastră, la ea am alergat să ne mântuească și ea s'a grăbit intru ajutorul nostru“; — se auzi o pocnitură și după o zguduire puternică a deraiat acceleratul. O mulțime s'au rânit, iar câțiva și-au pierdut și viața. El însă a rămas teafăr și numai decât a alergat să dea mână de ajutor celor strimțorați.

Acest mare adorator a P. C. V. a murit la 17 Maiu 1872. „Chiamă-o pe Maria intru ajutor și iubeste-o până la moarte, și te vei mântui“. Aceasta să-ți fie deviza. Atunci viața îți va fi fericită și fericită îți va și moartea, care în ceriuri te va uni pentru vecinicie cu Dumnezeu și cu Maria.

mânia naturii e *Stupiniul*. Abia întrii în sat și prima privește e biserică cu turnul răsurnat. Preotul local om zelos spunându-i motivul pentru care am venit a adus la cunoștința poporului, deși era zi de lucru sala era plină. Suma încasată am lăsat-o pentru acoperirea speselor ce le au cu ridicarea bisericii și școlii.

Drumul ce duce în satul vecin e cam puțin neted. Preotul Stupiniului ne-a pus la îndemână trăsura până în satul vecin *Archiud*, cu locuitori români puțini și unguri calvini. Din depărtare strălucce în razele soarelui turnul mândrei bisericii din vale, care te face să crezi că întrii în oraș nu în sat. Era zi de Duminecă. Să adunase mult popor în jurul meu și priviau mirați la mașina a cărui rost nu-l pricepeau.

„Dapă-i unde ne areți chipurile?“ — mă întreba o babă. — „În școală“, îi spusei. Să vestisă în întreg satul că de sară voi ținea prelegeri cu schioptikonul în școală. Imi sta în ajutor preotul local, om bătrân, bun părinte al poporului. La indemnul lui s'a edificat frumoasa biserică care de asemenea n'a fost cruțată de mânia uraganului, ia rupt turnul care căzând a despica'to în două. Tot la sfaturile lui părintești a votat poporul suma de 8000 cor. pentru repararea bisericii. Sara se dase signalul de adunare prin sunetul clopotului, deși nu-mi înțelegeau intențiunea a venit mult popor de ambele naționalități. Suma încasată am predat-o curatorului pentru acoperirea speselor.

Înainte de asta cu câteva luni n'a rămas nimic din frunța comună: *Ocna*. Mânia lui Dumnezeu s'a deslăntuit și asupra ei. Era un aspect dureros să vezi cum cerșiau pe drum băeți după o bucată de pâine. Jos în vale în satul nimicit ca odinioară Sodoma și Gomora stătea jalnică biserică cu trupul rupt în două.

Fete palide treceau moroasă pe stradă fără să schimbe vre-un cuvânt, tremurau la orice suflare de vânt și au auzit de un domn care are să le spună ceva, — au început să vină cu prescuri, ca prin rugăciuni să delătore mânia lui Dumnezeu. Au ținut proecțiune în biserică care fiind mare să adunase mult popor în ea. I-am întrebat că nu li-i greu să plătească atâtea aruncuri pentru biserică și școală, imi spuneau că dau și de 10 ori mai mult numai să n'ajungă în mâni străine.

Cu câți-va ani înainte de asta ici-colea în căsuțe mici, întunecoase, așezate pe la marginea orașului locuiau câteva familii române cari erau servitori la domni sași. Li-s'a dat ca în decursul timpului ca să aibă conducători buni, să-i povățuiască cu exemple. Le-a dat Dumnezeu oameni cari să le știe apăra drepturile, să le dea mână de ajutor în lipsele lor, sau adunat toți în jurul povățuitorilor înțelepți au hotărât să edifice altă biserică în locul celei vechi, care fiind mică nu putea cuprinde în sânul ei pe toți creștinii. Cu puteri unite au contribuit, au făcut colecte și în decurs de 3—4 ani au adunat frumoasa sumă de 16 mii cor. Mult să poate unde este bunăînțelegere. Am avut

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 39-44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

sprrijinul celor doi advocați și a protopopului pentru conferință la care au și luat parte afară de dâșii toți intelectuali și o mare parte din țărani — așa ni-se prezintă orașul Teaca odinioară strain de ori ce suflare românească amintesc în treacăt că am mai ținut conferință în *Pintic* și *Milaș*. Din sumele încasate am dat pentru nou edificându biserica din Oroșfaia. S.

Școala din Băișoara.

Actele de neleguire ale slujbașilor din Iara în contra bravului popor din Băișoara au ajuns la culme. Știm că băișorenii cu concesiunea înaltului minister și-au edificat școala românească. Slujbașii din Iara, cu deosebire arhișovinistul pretore *Ferenzi* nici că voeste să știe de școală românească, deși școala e făcută cu pecetul ministerial. În contra școlii noastre volnicosul pretore, s'a pornit cu adevărată furie aziatică. Baionetele impenașilor, în frunte cu notarul comunal zilnic dau tîrcoale pela ușile fraților din Băișoara amenințându-i și cuprinzându-le avutul pentru pedepse de absență a pruncilor lor, cari nu cercetează școala de stat. Până acum pedepsele sau urcat la cifra de peste 1000 cor. și încă pedepsese meren. Dar ca neleguirea să fie și mai mare, s'a adus și o companie de soldați, căci dar dacă delavăzul soldaților poporul se înfrică și își părăsește școala și merge la școala de stat.

Bravul popor înloc să cedeze cum credeau slujbașii, mai tare să anima și se împotriva la inimă față de școala de stat. Întrebând pretorele pe un om că de ce nu își dă pruncii la școala de stat, omul i-a răspuns: „la una ca aceasta nu mă învoesc odată cu capul“. Dar dacă e „muzsáj“ replica pretoreie? Când o fi „muzsáj“ d-le, atunci pe cei 3 copii cari ti am, îi leg de oaltă și îi duc în grădina și mă apuc cu îmblăciile de ei, ca din mine să le vie moartea, decât să-i dau D-voastră“. Trebuie să știe toată pătura românească, că poporul din Băișoara în lupta pentru școala lor, nu au păreche în întreaga țară.

Din motivul acesta școala din Băișoara trebuie susținută cu ori-ce preț. Ochii și punga tuturor fraților români să fie îndreptați spre Băișoara.

Căderea școlii din Băișoara ar fi cea mai dezastruoasă lovitură pentru întreg ținutul, iar pierderea și a altor multor școli ar fi o urmare firească. Deci frați români puneți-vă la inimă chestia școlii din Băișoara și cu obolul vostru dați tot spriginul. Pierderea al lor 20 de școli din alte părți, nu ar fi așa de rău venită, ca pierderea școlii din Băișoara.

Când lipsa fraților din Băișoara era mai ardentă, harnicul avocat dr. Ioan Giurgiu din Iara, a prins de veste că avocatul din Pecica dr. Aurel Novac, a fost lovit de aripa norocului cu 20000 mii cor., și într-o fugă neobosită a alergat la Pecica cerând ceva sprrijin pentru școala din Băișoara. Nobilul adv. dr. Novac imediat a trimis telegrafice Băișorenilor suma de 400 cor. bunul Dumnezeu îi resplătească pentru nobila-i faptă.

Ca publicul cetitor bine să fie orientat asupra spriginului cel corem pentru Băișoara, trebuie să amintim că: în Băișoara numărul copiilor obligați la școală trece peste 80. Astfel Băișorenii ar putea fi siliți să țină 2 puteri didactice. În Băișoara este

numai o sală de propunere! Deci ar mai lipsi încă o sală de propunere și locuințe pentru 2 învățători, plus salariul lor, căci statul nu dă nimic. Situația precum vedeți e foarte critică. Dar un neam întreg ce nu poate fi ce când e vorba de-a ne apăra limba și legea?

Și un popor așa treaz și conștient de sine cum e cel din Băișoara merită cu tot dreptul sprrijinul tuturor românilor!

De încheiere: poporul român din Băișoara mulțumește din tot sufletul său d-lui adv. dr. Aurel Novac din Pecica pentru sprrijinul foarte bine venit; precum și d-lui dr. Ioan Giurgiu care a câștigat acel sprrijin. Raportor.

Reviste.

Noul Primate al Ungariei. În numărul de azi al foaiei oficioase apar preînalttele autografe regali, prin cari M. Sa Regele Apostolic la propunerea Ministrului de culte absoalvă din demnitatea de Primate al Ungariei pe Cardinalul Claudiu Vaszary arhiepiscop de Strigon, exprimându-i-să preînalta recunoștință pentru meritele aduse Tronului și țării. În al doilea autograf se numește de Primate al Ungariei și arhiepiscop de Strigon, arhiepiscopul Calocei dr. *Ioan Csernoch*. Abzisului Primate i-se va lăsa în folosință și pe mai departe palatul primațial din Buda și afară de aceasta din venitele arhiepiscopiei de Strigon i-să va asigura o compenzațiune anuală de 120,000 cor.

Noutăți.

Cătră cetitori. Apropiindu-să s'ârșitul anului rugăm cu multă insistință pe cetitorii foii noastre, să grăbească aș achita abonamentele restante. Apariția de trei ori la săptămână regulat pe 8 pagini, reclamă cheltuieli mari, pe cari n'avem de unde le acoperi dacă abonamentele nu se trimit la timp. Sperăm că rugarea noastră nu va răsună în pustiu.

Promotie. *Iuliu Crișan*, fost elev a școlilor noastre a fost promovat la universitatea din Viena de doctor în medicina universală. Felicitările noastre!

Preot sârb deținut. În Panciova a avut loc o arestare senzatională. Într-un hotel de acolo o societate mai numeroasă purta conversație asupra războiului.

Preotul sârb *Oprar Davidovics* aducând elogii armatei sârbești ar fi avut cuvinte aspre contra Monarhului Austro-Ungar și contra Monarhiei.

„Nu va mai trece multă vreme și aici vor fi frații noștri din Belgrad — ar fi exclamat preotul — cari vă vor estirpa până la cel din urmă om“. Peste câteva momente preotul a fost transportat de jandarmi la procuror și arestat în mod prezentiv pentru laese Maiestate și tradare de patrie.

Advocat nou. Dr. Eugen Mez i aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelaria advocațială în — Vințul-de-sus (Felvincz) — (com. Turda-Arieș).

Moartea contesei de Flandra.

Contesa de Flandra născută principesă de Hohenzollern sora Maiestății Sale Regelui Carol al R-mâniei a repausat la Bruxelles în vârstă de 64 ani.

Augusta defunctă înzestrată cu un spirit distins cu inteligență vie și cu o fire foarte blândă era o mare iubitoare și partinitoare a artelor frumoase. Despre spiritul ei caritabil și bunătatea ei în proclamațiunea sa, primarul orașului Bruxelles zice: *Populațiunea bruzeleză întreagă să va asocia respectuos la durerii regelui și va păstra neperitoare amintirea Augustei principese, al cărei spirit caritabil și u cărei bunătate vor face memoria sa venerată.*

Principesa-mamă moare în preajma aniversării suirei pe tronul Belgiei a fiului său actualul rege al Belgiei Albert, așa că pregătirile făcute în vederea acestei aniversări: astfel Tedeumul, serbările publice etc. au trebuit contramandate. La înmormântare vor fi reprezentați toți suveranii Europei.

M. Sa Regele României va fi reprezentat la înmormântarea contesei de Flandra prin A. S. R. Principele Ferdinand, care probabil va fi însoțit și de fiul său A. S. R. Principele Carol.

„Ave Maria“. Atragem deosebita luare aminte a cetitorilor noștri asupra preafrumoasei bucăți literare, a cărei publicare o începem în foia numărului de azi. Numele autorului e destulă asigurare, că bucata aceasta va fi o lectură foarte potrivită fiecăruia dintre cetitorii noștri. Ajutorul Preasfintei Fecioare niciodată nu ni-a fost mai de lipsă ca acum.

Măsuri excepționale. Din Viena să anunță, că contele Stürgkh primul ministru austriac a comunicat șefilor partidelor parlamentare, că intenționează a depune pe biroul camerei 3 proiecte de legi, cari vor trebui dezbătute în timpul cel mai scurt.

Acestea trei proiecte de legi sunt următoarele:

1. Proiectul pentru îngrijirea familiilor rezerviștilor în cazul unei mobilizări;
2. Proiectul pentru aprovizionarea cailor necesari armatei și
3. Proiectul pentru încuarterarea trupelor mobilizate.

Prim-ministrul austriac referindu-se la evenimentele politice externe cere conlucrarea partidelor, ca aceste proiecte să devină legi cât se poate de iute.

În cercurile politice vieneze a produs o impresie mare acestea declarațiuni importante de unde transportându-se la Budapesta asemenea au fost primite cu agitație, atât în cameră cât și în cercurile politice maghiare. Aceste măsuri excepționale prezentă în mod foarte serios situația politică esternă și demustră în același timp prevederea Monarhiei noastre întru cât își dă silința de-a fi gata la ori-ce eventualitate.

Foc mare. Din Sinaia se anunță, că un mare foc a distrus vila Catargiu. Focul s'a iscat din cauze până acum necunoscut arzând întreg edificiul. Paguba s'a evaluat în 150,000 franci.

Vila arsă a fost cumpărată nu de mult de societatea balneară din Sinaia cu scopul de a o transforma în institut hidroterapeutic.

Rubrică medicală.

Notiuni de Bio-fiziologie anatomică cu aplicații la igienă.

(Continuare.)

(19)

Arterele renale să ramifică din ce în ce în artere mai mici și dau naștere la niște capilare în formă de ghem numit glomeruli lui Malpighi, cari sunt compuși în capsula lui Bowman. Aceste capilare sunt strânse de o vână, care duce sângele mai departe, însă această vână ce a provenit din reunirea capilarelor și a glomerulelor, în loc de a să uni cu alte vine de același calibru și a eși afară, să ramifică din nou și înconjură tubul lui Ferrein și numai apoi să unește cu alte vine și să dea naștere la vâna renală. Să întâmplă dar același lucru ca și la ficat, avem și în rinichi un sistem port-analog, cu sistemul vinei porte din ficat.

Ca constituție anatomică tubul lui Belini, e constituit în interior dintr'un epiteliu simplu, iar la exterior dintr'o membrană conjunctivă. În regiunea ansei lui Henle are aceeași constituție. O secțiune făcută ne arată la interior țesut epiteliu simplu, iar la exterior țesut conjunctiv.

În regiunea capsului lui Bowman devine turtită această pătură.

Structura ureterelor.

Ca constituție internă acestea două canale, sunt tapisate în interior de un epiteliu, iar la exterior e o pătură conjunctivă cu fibre musculare netede.

La beșica urinară fibrele musculare sunt cu mult mai multe și acestea servesc ca prin contracțiunea lor se dea afară urina. Dar deosebirea între uretere și beșica este predominarea fibrelor musculare la beșică. Pe traiectul uretrului să găsește un mușchi circular în formă de inel și care prin contracțiunea sa absolut voluntară poate să facă din eliminarea urinei din beșică un act voluntar. În scurt timp un rinichiu poate fi foarte ușor redus la o glandă. Am văzut, că în interiorul rinichiului e o cavitate numită *basinet*, care comunică cu exteriorul, apoi în această cavitate să deschid niște canale ce să termină cu câte o capsulă în care să găsească foarte multe capilare. E același lucru ca și la glandele tubuloase ramificate. Raporturile sunt aceleași. Rinichii produc și ei un suc, pe care-l extrag din sânge numit *urina*. De aici să vede, că întreg rinichiul nu e decât o glandă. Lichidul secretat de aparatul urinar, anume urina, să urcă cam între 1200 gr. și 1500 gr. pe zi. Compozițiunea acestui lichid e următoarea: la 1000 gr. conține aproape 950 părți apă.

Pe lângă apă ca un al doilea produs, care e și cel mai important, este *ureea*, cam în proporție de 22, 23 grame la o 1000 gr. Constituția uree este: $\text{CO}_2 < \begin{matrix} \text{NH}_2 \\ \text{NH}_2 \end{matrix}$. Pe lângă uree urina mai conține *acid uric*, care e constant însă în cantitate foarte mică. Alte produse mai sunt sărurile minerale, care se găsesc foarte abundente și existența lor se poate dovedi prin evaporarea urinei. În fine mai găsim o materie colorată *urobilina*, care colorează urina și care e un produs de descompunere a materiilor colorante din ficat. Aceasta e compoziția lichidului secretat de rinichi. Mecanismul intim al secrețiunii urinei e același ca la toate glandele, e activitatea vitală a epitelului care extrage din sânge materiile vătămătoare organismului. Mecanismul intim al eliminării urinei, e dar o secrețiune ordinară. Locul unde

să produce ureea n'a fost știut mai înainte. Să zicea, că ureea să produce în rinichi. Azi s'a probat, că se formează în intimitatea țesăturilor și rinichiul nu face altceva decât extrage urea din sânge. S'a probat aceasta lăsând țesăturile câteva timp și analizându-le s'a văzut că conțin uree, chiar analiza chimică a țesăturilor dela un animal viu a aprobat, că urea s'a produs în ele. Să vedem, care sunt materiile cari dau naștere ureei (care e partea principală a urinei). S'a văzut, că ureea provine din descompunerea materiilor azotoase din organism.

Cum se descompun acele materii azotoase albuminoide? Nu să cunoaște, nu se știe șirul transformării chimice. S'a zis, că materiile albuminoide să oxigenează mereu până ne dă ureea, însă s'a văzut în urmă, că ureea să poate produce și într'un mediu neoxigenat.

Fenomenul intim al nutrițiunii.

Am văzut când am studiat digestiv, cari sunt transformările pe cari le suferă materiile alimentare și le-am condus până acolo, când au fost absorbite de vasele sanguine și capilarele limfatice, acum să le urmărim mai departe.

Am văzut, că sângele cu intimitatea țesăturilor unui organ atunci, când să află în capilare, o parte din plasmă și o parte din globulele albe es afară. Odată cu plasma și cu globulele albe es afară și materiile alimentare, ce au fost absorbite, și astfel scaldă diferitele celule ce compun un organ.

Dacă am căuta să ne dăm seamă, de ce să petrece cu o celulă, (căci același lucru să petrece cu toate), vom vedea, că aceea celulă e înconjurată de toate părțile de plasmă cu materii absorbite ce-i vin dela tubul digestiv. Celula astfel înconjurată de toate părțile de un mediu nutritiv, extrage din acest mediu exterior al ei și care prezintă condițiuni de nutrițiune, foarte bune substanțele de cari are nevoie. Odată aceste substanțe pătrunse în interiorul celulei, suferă o mulțime de schimbări în constituția lor chimică. Aceste schimbări nu se cunosc în mare parte. Se știe ca rezultatul acestor schimbări este transformarea substanțelor aduse în substanța vie (protoplasma). Acest lucru pe care-l îndeplinește celula și poartă numele de *asimilațiune* și celula se zice că asimilează în cazul acesta. Însă în același timp cu asimilațiunea celulei să îndeplinește un alt fenomen cu totul invers anume: Substanța vie prin funcționarea sa se usează neconținut și de aci să formează produse de descompunere ale substanței vie, cari vor fi aruncate afară pentru că sunt vătămătoare vieții: această nouă serie de transformări pe cari le suferă substanța vie prin funcționarea sa și cari au loc în același timp ca asimilarea constituie *desasimilațiunea*.

Precum se poate vedea aceste două fenomene: asimilarea și desasimilarea sunt cu totul simultane și inverse. Prin urmare ca să ne dăm seamă mai exact de fenomenul nutrițiunii, îl putem reduce astfel: alimentele sunt transformate în substanțe asimilabile. (Substanțele asimilabile sunt niște substanțe ce pot trece în sânge) și formează mediul nutritiv din jurul celulei.

Celula exercită o nouă serie de transformări asupra lor pentru a ajunge la substanța vie, la protoplasma. Această substanță e cea mai înaltă substanță organică. Această substanță să usează prin funcționare și produsele de descompunere să pot reduce la apă, ce ese afară, sau prin sudoare, sau prin urină; ori prin plămâni, uree și bioxid de carbon.

(Va urma.)

Dr. V. Hăncu.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.
(Continuare).

Incepu apoi ai spune din fir tu păr convorbirea dintre rege și prințul Angouleme. A ascultat singur acele cuvinte ale lui Carol, cari se refereau la Blanca Antremont. Pe ființa aceasta iubită n'a voit să o aducă în legătură cu cele întâmplate.

Pe Guise l'a mișcat adânc această convorbire. Fiind însă un tânăr infocat l'a costat mult să-și ascundă teama și frica înaintea Marquis-ului.

— Acesta e puternic foarte, — și blăstămat — zise cu un glas ascuțit. Cum poate să-i vină regelui în minte așa o fără-delege? E de necrezut! N'a fost de ajuns că el a plănuțit și omorul tatălui-meu în Orleans, acum voiește să fie și plănuitorul omorului meu?

Fața lui Hugo s'a făcut palidă. Înțelese ce presupunere grea cade asupra lui Coligny.

— Vai! — zise prințul, mă jur pe sf. George, că asta e opera lui Coligny! — Oh voi infami ce sunteți voiți mereu numai omoruri! Doriți moartea lui Henric de Lotharingia!

Hugo privi cu fior la furia prințului, care seamănă cu un uragan trecător. — Pe urmă și-a venit în ori și a început a zimbi ca mai înainte.

— Îți mulțămesc printine! zise întinzându-i dreapta marquis-ului. — Dacă nu ai fi oficiant de alui Coligny, te-aș ruga să fi prietinel prințului de Lotharingia.

— Dacă ași putea să acceptez ideile admiralului, atunci, mi-ar fi rușine, că am avut de a face cu un om de nimic. — După părerea mea Coligny nu-i amestecat în omorul tatălui d-tale.

— Îți respect părerea, d-le marquis și nici nu mă încerc să te abat dela acea. — Te rog însă să primești acest lucru ca suvenir dela mine, Henric Guise.

Spunând acestea și-a luat dela grumaz un lanț lung și greu de aur și l-a întins lui Riviere.

Acesta n'a voit să-l primiască.

— Pardon nobile principe, nu doresc altceva decât să-mi promiți, că vei încunjura pericolul ce te amenință.

— E o cugetare admirabilă! Primește-l însă și nu mi-l refuza!

În momentul acesta dinspre castel s'a auzit o voce ascuțită. — Guise asculta.

— E regele, zise el. Ha, ha, e regele, care vine să-și ducă jertfa la moarte. — Primește-l și îl ascunde repede.

— Încrede-te în mine, zise prințul grăbindu-se înaintea regelui Franței.

— Bayard pe unde să susține? întrebă regele vesel.

— Aici, Maiestate!

Carol s'a prezentat repede, îmbrățișând pe principe. Din purtarea regelui nu se vede nimic, că doar ar fi mânios pe Balafre, sau că ar avea intențiuni de ucigaș. A glumit și a ris. Dar și cel mai neghiob încă a putut să observe, că toată voia lui e numai prefăcută.

— Insu-mi am venit ca pe mâne gă te invit la o vânătoare. Am venit chiar pentru aceea, ca nu cumva Balafre-Bayard să-mi dea corfă. La vânătoare vom fi trei: eu, Balafre și Angouleme.

Ca nime să nu fie martorul păcatului s'a cugetat Guise.

— Trei inși nu pot vâna, Maiestate! În senzul statutelor vânătorilor, trebuie să fim sau numai doi sau patru.

— Mi-să pare că vorbind de statute vrei să te subtragi din o societate așa de drăguță cum ar fi cea de mâne, zise regele rizând. Ei, ce astut ești, știu că iubesti mult pe sora-mea și chiar pentru aceea mâne vei vâna în apropierea lui Angouleme.

Principele a observat că ochii lui Carol s'au umplut de furie rostind ultimele cuvinte.

— Pentru mine e o pedeapsă foarte plăcută Maiestate!

— Cine mai e aici? întrebă regele, observând pe marquis. Cum văd eu bine? Oțicerul admiralului? Credeam, că d-ta ești cu Coligny în Chatillon.

— Când Coligny s'a depărtat din Paris, eu eram dus în alte locuri, răspuse Riviere, după-ce a salutată cu respect pe regele.

— Dus? Unde? a întrebât regele.

Marquis-ul nefiind pregătit la astfel de întrebări a venit în confuzie. A fost imposibil să-i tradeze secretul pe care îi l'a incredințat Blanca și pentru care a trebuit el să călătorească. Stetea întocmai ca omul care a săvârșit o faptă păcătoasă și a fost prins în flagrant.

Carol privi când la marquis, când la principe și îndată a suspinționat totul.

— Și ce secret e acesta? Nu-i permis să știm unde ai fost? a repetat regele.

— Peste tot chestia e ram ciudată față cu regele, răspuse Guise. De altcum nu-i scăpare pretine. Regele, stăpânul nostru cere răspuns, iar noi trebuie să ne supunem. Chiar pentru aceea cutez a prezenta Maiestății Voastre pe un samsariu de cai.

(Va urma.)

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**

Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

Sculptor român.

În atelierul firmei

Ion și Aurel Cotirlă

sculptori tâmplari și auritori în **Oravița română** (Oráviczafalu Krasószörény megye).

Premiați cu medalii și diplome dela expozițiile: București, Sibiu, Panciova și Lugoj. Să lucrează: Iconostase (temple), tronuri, jeturi, ripide, chivote etc. adecă întreg aranjamentul bisericesc, în ori ce stil, l'a dorință și în bizantin cu motive românești și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la fața locului, pe speșele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare, nu se cere înainte nici un ban până după predarea lucrului: un favor, ce dela străini nu să poate avea. La cerere servesc cu atestate dela lucrări de până acum. Se capătă chivote și ripide cu prețuri foarte redusă, să se ceară de probă desemnuri.

Rog binevoitorul sprijin Românesc.

(112) 1-26

AVIZ.

Casa din strada Sâncelului a lui **Lederer Károly** se vinde din mână liberă. [11] 2-3

Vă pudrați? --- Da!

De când se află de vânzare și în Ungaria renumita

Pudră americană de porcelan

IESS,

m'am obișnuit a folosi și eu pudră, pentrucă

Pudra de porcelan **less** este pudra cu mireasma cea mai plăcută.

Pudra de porcelan **less** este pudra cea mai fină din lume.

Pudra de porcelan **less** este pudra cea mai inofensivă.

Pudra de porcelan **less** împiedecă asudatul feței, a mânilor și a subsuorilor.

Pudra de porcelan **less** face să dispară zgrăbunțele și pietele pistrii de pe față.

Pudra de porcelan **less** se lipește de pielea feței admirabil.

Pudra de porcelan **less** dă feței o înfățișare elegantă și plăpândă.

Pudra de porcelan **less** se uzită și ca pudra de față, cea mai fină din lume.

Pudra de porcelan **less** se capătă în cutii originale americane de câte 3 și 5

Cor. în 6 culori diferite și anume: în culoarea **albă, roza, roza-palidă, crem, crem-palid și în culoarea naturală a feței.** La comande să se spună anume și **lămurit:** În ce **culoare** și de care **preț** să se trimită pudra comandată.

Fete până și feciori dela țară

cumpără în cantități mari

CREME=DIANA

și

SĂPUN=DIANA

Alifie pentru înfrumșetarea feței și pentru fineța mânilor,

de când aceste se capătă pretotindenea cu prețul de

50 fileri.

Unicul mijloc împotriva zgrăbunțelor și a petelor pistrii de pe față.

Se poate comanda prin postă pe lângă rambursă dela

BÉLA ERÉNYI

Apoteca—Diana

în

BUDAPESTA, Károly-körut Nr. 5.

Comanda cea mai mică e de 3 Cor. Se poate comanda pretotindenea în țară. (103) 9-10

PICURII DE STOMAC

ai lui BRÁDY

mai înainte „Picurii de Marlacell” s'au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincos în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirei, sunt fără păreche în a îndrepta stricarea stomacului, arsurile de stomac, constipația, durerile de cap și de stomac, greața, amețeala, insomnia, colica, anemiea (lipsa de sânge), gălbănirea scl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1.60 cor., mică — 90 fil., 6 sticle 5.40 cor., 3 sticle mari 4.80 cor., ce se trimit franco, dacă prețul lor se anticipează.

Apoteca lui K. BRÁDY la „Magyar Király” în Viena, I. Fleischmarkt 2 Depot 5.

(23) 5-5

La mormântul Metropolitului Atanasie Anghel întemeietorul Unirii cu Roma, discurs rostit de Dr. E. Dăianu, Blaj 1912.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă. Telefon 88—99.

Biu central, stabiliment medical: Budapesta, Ferencz-körút 29. Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

(3) 45—52

Director-șef

Dr. Cosmutza.

SALVATOR

asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

UNICA ASOCIAȚIA

care solvește ajutorul asigurat fără nici o detrageră, fie grupa completă ori ba. Solvește la caz de moarte deja după 2 luni de membrerie 25%, după 3 luni de membrerie 50% și după 4 luni de membrerie 75% din ajutorul asigurat; iar deja după 5 luni de membrerie capitalul întreg. Atestat medical nu se cere. Dacă un membru a solvit în taxe de caz de moarte 60% din capitalul asigurat, imediat i se lichidează întregul capital asigurat. De membru se primește ori care persoană în etatea de 15—80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1—6000 coroane. Taxa de înscriere: 6—16 cor. Taxa anuală de membrerie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2—6 cor.

„SALVATOR” e

UNICA ASOCIAȚIA

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale, culturale și umanitare. Prospecte și blanchete trimitem gratuit și franco. Primim și membrii, cari ar fi deja înscriși la alte asociații.

Reprezentanți harnici acceptăm în tot locul.

Reprezentanța generală pentru Ungaria

Timișoara (Temesvár) Josefín, str. domnească (Uri-n.) nr. 2. (102) 8-9

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj 60 fil. plus 10 fil. porto.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. Prețul 30 bani.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe șose de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5.275.798.23
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.146.558.86
Starca asiguraților cu sfârșitul anului 1911	foc	127.763.744.—
	vieată	10.981.322.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520.492.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

5 119 ?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

4) 46—52

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre readjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.